

Gedeon Márta – Barátka Agnieszka

Varsói Tudományegyetem, Magyar Tanszék

Ötletek a magyar mint idegen nyelv tanításához feladattípusok szerint

Minden nyelvtanár általában valamilyen taneszköz segítségével szervezi meg és vezeti a nyelvtanítási és -tanulási folyamatot. A tanítással párhuzamosan a tanár maga is összeállít a tanulói számára szükséges tananyagokat, illetve módosítja a talált feladatokat, vagyis a diákjai képességének, motivációjának, szükségleteinek és érdeklődési körének megfelelően készíti a személyre szabott feladatokat / feladatlapokat.

Az alábbiakban segítséget szeretnénk nyújtani azoknak a nyelvtanároknak¹, akik saját maguk állítanak össze tanítási anyagokat. Természetesen a teljesség igénye nélkül gyűjtöttük össze a különböző feladattípusokat.

Az ötleteket a következőképpen csoportosítottuk:

- szövegfeldolgozási feladatok
- hallott szövegértési feladatok
- szókincsfejlesztő feladatok
- nyelvtani feladatok
- íráskészség-fejlesztő feladatok

¹ illetve a magyart anyanyelvként / származási nyelvként tanító tanároknak / pedagógusoknak

SZÖVEGFELDOLGOZÁS

- feldarabolt szöveg sorba rendezése
- a szövegre vonatkozó kérdések:
 - nyitott kérdések
 - zárt kérdések:
 - 3 lehetséges válasz (egy válasz jó)
 - igaz – hamis
 - igaz – hamis – nem tudjuk / nincs a szövegben
- a szövegre vonatkozó állítások:
 - igaz – hamis
- kérdések és hozzá kapcsolódó szövegrészeket párba rendezése
- a szövegbe nem illő részeket / mondatok / szavak kihúzása
- lukas szöveg kiegészítése:
 - megadott szavak alapján
 - saját példa / ötlet alapján
- szöveg – kép:
 - a szöveghez illő képek kiválasztása
 - a szöveghez illő képek sorba tétele
 - szövegalkotás képregényhez
 - a témára vonatkozó képek összegyűjtése
- címadás:
 - a szövegnek (saját ötletek alapján)
 - a szövegrészeknek (saját ötletek alapján)
 - a címek és hozzájuk illő részeket párba rendezése
- kulcsszavak keresése
- a megadott kulcsszavakhoz illő információk keresése a szövegben
- verseknél rímek / szavak keresése (kontextustól függően)
- az olvasott történet összefoglalása:
 - 5 /10 /15 mondatban
- az olvasottakra vonatkozó prezentáció készítése
- adott szövegre vonatkozó kérdések szerkesztése
- teszt készítése egy adott témából

HALLOTT SZÖVEG FELDOLGOZÁSA

- a hallott szöveg mondatainak / részleteinek sorba állítása
- kérdésekre adandó válasz kikeresése a hallottakból:
 - nyitott kérdésekre
 - zárt kérdésekre:
 - 3 / 4 lehetséges válasz (egy válasz jó)
 - igaz – hamis
 - igaz – hamis – nem tudjuk / nincs a szövegben
- állításokra adandó válasz kikeresése a hallottakból:
 - igaz – hamis
- a mondatok befejezése a hallott szöveg alapján
- a hallott történet összefoglalása:
 - 5 / 10 / 15 mondatban
- kulcsszavak keresése
- lukas szöveg kiegészítése a hallottak alapján
- a hallott szöveghez illő képek kiválasztása
- a megadott kép / térkép leírása a hallottak alapján
- a hallott szöveghez illő kulcsszavak kiválasztása
- a megadott kulcsszavakhoz illő információk kikeresése a hallottakból
- a megadott információk párosítása a hallottak alapján
- címadás
- a hallott szöveg befejezése:
 - szóban
 - írásban
- szabad asszociációk felidézése a szöveggel kapcsolatban
- véleménynyilvánítás a hallott szöveggel kapcsolatban → vélemények konfrontálása → konklúzió levonása

SZÓKINCSFEJLESZTŐ FELADATOK

- szinonimák keresése
- antonim szavak keresése
- képek – szavak párosítása
- lukas szöveg kiegészítése saját példákkal
- nemzetközi szavak magyar megfelelőinek keresése
- szavak párosítása a megadott jelentésekkel
- a megfelelő szó kikeresése a megadott definíció alapján
- definíció írása a megadott szóhoz
- frazeológia:
 - közmondások / szólások párosítása a megadott jelentésekkel
- kakukktójtás keresése
- keresztretjtvény megfejtése
- egy adott témához kapcsolódó keresztretjtvény készítése
- társasjátékozás pl.:
 - Scrabble
 - Dobble²
 - Activity
 - Tabu
- egy adott témakörre vonatkozó szójátékok pl.:
 - akasztófa játék
 - szókereső játék
 - szókirakó játék
 - szócsavar játék
 - szóalkotás szótagok összerendezése alapján
 - találós kérdések
- képleírás
- összetett szavak elő-/utótagjának keresése / összekapcsolása
- a szövegbe nem illő részletek kihúzása
- a mondatba nem illő szavak kihúzása

² A Dobble játékverzióit az Őrszavak honlapján is megtalálhatja.

NYELVTANI FELADATOK

- lukas szöveg / mondat:
 - végződések beírása a szövegbe / mondatba (pl. tárgyrag, határozott / határozatlan igei személyragok)
 - a zárójelben megadott szó megfelelő alakjának beírása a mondatba
 - a nyelvi struktúrák gyakorlása (pl. a melléknév fokozása, igeragozás):
 - táblázat kiegészítése (pl. igeragozás felszólító módban)
 - táblázat összeállítása
 - a mondatokban rejlő hibák kijavítása
 - a mondatok / szövegek átalakítása:
 - mód szerint
 - idő szerint
 - személy szerint
 - szóalkotás (képzők gyakorlása) pl.:
 - ige → igenév
 - főnévképzők gyakorlása (pl. -ás/-és, -ság/-ség)
 - kérdésszerkesztés:
 - eldöntendő kérdés
 - kiegészítendő kérdés
 - válaszszerkesztés pl.
 - egy adott mondatra vonatkozó kérdések szerkesztése és megválaszolása
-
- a szórend gyakorlása:
 - mondatok szerkesztése megadott szavakból
 - mondatok átalakítása (kijelentő / tagadó / kérdő / felszólító mondatokká)
 - semleges mondatok átalakítása fókuszos mondatokká vagy fordítva
 - az igekötő helyének gyakorlása (semleges / hangsúlyos helyzetben)
 - hangsúlykérő és hangsúlykerülő szerkezetek gyakorlása³

³ vö. Szita Sz., Görbe T.: *Gyakorló magyar nyelvtan*, Akadémiai Kiadó, 268-271.

ÍRÁSKÉSZSÉG-FEJLESZTŐ FELADATOK

- párbeszéd kiegészítése
- képleírás:
 - személyleírás
 - tárgyleírás
 - helyzetleírás
 - helyleírás
- kérdőív kitöltése
- poszter készítése
- önéletrajzírás
- levélre való válaszolás
- levélírás:
 - egy adott témáról
 - konkrét ügyben (pl. segítségkérés)
- meghívó írása
- e-mail írás konkrét ügyben (pl. szobafoglalás)
- könyv- / filmrecenzió írása
- reklámszöveg megfogalmazása egy adott tárgy / téma alapján
- történetírás megadott képek alapján
- fogalmazás írása a hallgatók által megadott szavakkal (pl. 10 szó megadása, a téma-választás tetszőleges)
- fogalmazás írása megadott téma alapján
- a történekről való beszámolás (pl. a nyári szünetről)
- véleménynyilvánítás pl.:
 - egy adott témáról
 - egy adott idézettel kapcsolatban
- szövegek szerkesztése (pl. szerkesztési hibák kikeresése és kijavítása)